

6. Кононенко Є. Новели для нецілованих дівчат, Повії теж виходять заміж / Є. Кононенко. – Львів, «Кальварія», 2009. – 316 с.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: теренциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2009. – 716 с.
8. Кононенко Є. Без мужика / Є. Кононенко. – Львів, «Кальварія», 2009. – 114 с.

Кравченко М.А.

*вчитель української мови та літератури,
спеціаліст вищої категорії*

Саратського НВК «ЗОШ I-III ступенів-гімназія»

РОЗРОБКА УРОКУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 8 КЛАСУ НА ТЕМУ: «ОДНОСКЛАДНІ ПРОСТІ РЕЧЕННЯ»

У розробці уроку розкриваються широкі можливості використання різноманітних форм і методів активізації знань учнів, які сприятимуть ефективнішому засвоєнню нового матеріалу, виробленню стійких умінь і навичок застосування їх на практиці, виховуванню патріотичних почуттів, любові до України.

Мета: поглибити знання учнів про просте речення;

- сформулювати в учнів поняття про односкладні речення, їх види;
- формувати вміння відрізняти односкладні речення від двоскладних; використовувати різні за будовою речення у власному мовленні;
- розвивати вміння аналізувати ці речення у висловлюваннях, моделювати й конструювати їх відповідно до комунікативного завдання;
- виховувати патріотичні почуття, любов до України за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу.

Очікувані результати: учні вміють виділяти односкладні речення з-поміж інших видів речень; відрізняють односкладні речення від двоскладних; визначають типи односкладних речень; використовують різні за будовою речення у власному мовленні.

Обладнання: дидактичний матеріал, таблиця «Типи односкладних речень», проектор, мультимедійна дошка, презентація.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Перебіг уроку

I. Організаційний момент.

Учитель.

Любі діти! Хай сьогодні нам усім вистачить терпіння, мудрості і добра. Я бажаю вам успіху, упевненості, а ще нехай кожен побажає собі того, чого найбільше прагне, а може, й того, чого йому іноді бракує: комусь витримки, комусь серйозності, а ще – сміливості, удачі, уваги, бажання вчитися, радості спілкування. Давайте подаруємо один одному посмішку.

Вступне слово вчителя.

Епіграфом для нашого уроку є слова відомого українського поета і письменника В. Сосюри:

Любіть Україну, як сонце,
любіть,
як вітер, і трави, і води..

II. Мотивація навчальної діяльності учнів

Робота з епіграфом.

- Прочитайте слова В. Сосюри. Як ви їх розумієте?
- На вашу думку, любити Україну, як сонце, як вітер, і трави, і води...
- Чому так вважаєте?
- Як людина повинна ставитись до Батьківщини?
- Зверніть увагу на будову речення. У чому його особливість

II. Ознайомлення з темою, метою та завданнями уроку

Односкладні прості речення (запис у зошити)

Завдання нашого уроку – поглибити знання про просте речення, односкладні речення, їх види, здобути нові вміння й навички пов'язані з односкладними реченнями.

III. Опрацювання навчального матеріалу

1. Слово вчителя.

- Діти, скажіть мені, чи любите ви казки?
- Хочу прочитати вам казку, яку я склала. Ви перші її слухачі, тож бажаю вам, щоб вона надихнула вас до співпраці.

Сини.

Це було дуже давно. В одній країні жила мати, яка виховувала п'ятьох синів, а годувальника в цій родині не було. І такими гарними, і дуже схожими між собою були діти, що їх сусіди не могли розрізнити.

Матір звали Односкладне речення, а своїх синів кликала вона Означено-особове речення, Неозначено-особове речення, Узагальнено-особове речення, Безособове речення, Називне речення.

Минули роки, хлопці підрости, їх почали розпізнавати. Мати раділа, що ось нарешті люди впізнають її дітей і розрізняють. Вже в кожного її дорослого сина була своя сім'я, але вона наказувала їм пам'ятати, що ви є частиною великого роду Речення.

(М. Кравченко).

Назвіть, як назвала мати своїх синів?

2. Лінгвістичне спостереження (спілкування державною мовою)

Робота з таблицею «Односкладні прості речення» (математична компетентність).

Означено-особове речення = присудок = дієслово в 1-й та 2-й особі однини чи множини дійсного або наказового способу повідомляє про дію конкретної особи, на яку вказує особове закінчення дієслова (діяч – я, ти, ми, ви).

Даймо ж на працю для України серце, і розум, і руки. (Б. Грінченко)
(Озн.-особ.,

1 ос. мн., наказ. спос.)

Робота біля дошки (спілкування державною мовою).

1. Будуймо наш міцний державний дім! (Озн.-особ., 1 ос. мн., наказ. спос.)

Неозначено-особове речення = присудок = дієслово у 3-й особі множини теперішнього чи майбутнього часу або у формах множини минулого часу повідомляє про дію, виконувану невизначеною або умисне не названою особою (діяч – вони).

Задзвонили в усі дзвони по всій Україні. (Т. Шевченко) (Неозн.-особ., 3 ос. мн., теп. часу.)

Робота біля дошки (спілкування державною мовою).

2. У нас проханих не люблять. (Неозн.-особ., 3 ос. мн., теп. часу.)

Узагальнено-особове речення = присудок = дієслово у 2-й особі однини дійсного або наказового способу, рідше у 1-й та 2-й особі множини, 3-й особі однини теперішнього або майбутнього часу повідомляє про дію, виконувану особою, яка мислиться узагальнено

передає дію, стан незалежно від будь-якої особи. (діяч – ти, рідше ми, ви, він, вона, воно).

На Дунай мандруй, а Україну в серці май! (А. Кащенко)

Робота біля дошки (спілкування державною мовою).

1. Хліб-сіль їж, а правду ріж. (Узагальн.-особ., 2 ос. одн., наказ. спос., теп. часу.)

Безособове речення = присудок = безособове дієслово, особове дієслово в безособовому значенні, безособова форма на -но, -то в поєднанні зі зв'язкою бути (яка може бути пропущена); слова нема (немає), не було, не буде, при яких є додаток у Р. в. передає дію, стан незалежно від будь-якої особи.

У такі дні особливо мріялося про Україну.

Робота біля дошки (спілкування державною мовою).

1. У долині вечоріло (Безособ. дієсл.).

Називне речення = підмет = іменник у Н. в. стверджує наявність предметів, явищ. *Україна. Мати. Спокій (М. Кравченко).*

2. Складіть сенкан *Україна. Мати. Спокій.*

Україна

Велика, безмежна.

Навчає, об'єднує, загартовує.

Пишаюся нею. (Означено-особове)

Країна.

Мати

Рідна, ласкава.

Любить, виховує, молиться.

Дбає про дітей. (Узагальнено-особове)

Ненька.

Спокій.

Тихий, задуманий.

Відпочиває, роздумує, заспокоює.

Надихає на творчість. (Узагальнено-особове)

Тиша.

3. Лінгвістичний експеримент. (спілкування державною мовою, загальнокультурна грамотність).

Прочитайте текст (текст є в кожного учня). Випишіть із нього односкладні речення. Укажіть їх вид.

Україна... Наша мила Вітчизна... Квітучий, пісенний край...Століттями вона то відкривалася в неймовірному потязі до сонця, до щастя волі, і століттями захмарювалося її небо, тьмарилося її чоло від ворожих набігів, поневірянь, катувань, горя та страждань її поневолених синів і дочок. Якщо ми хочемо бути справжніми громадянами України, ми мусимо розуміти і поважати один одного, допомагати у скруті, радіти одне за одного у щасливі хвилини і намагатися жити задля щастя і злагоди в Батьківщині. Словом, відповідати великому званню українця.

4. Лінгвістична гра «Квітка» (спілкування державною мовою). Учитель роздає пелюстки квітки, на яких записані односкладні речення. Учні повинні скласти квітку, назвати вид односкладних речень (назвати граматичну основу):

1. Любімо Вкраїну, та не сліпо, щирим серцем, чистою душею.
2. Зразу радості не вимовиш словами.
3. У нашому селі журавлів називають веселиками..
4. Не цвіте черемха, і пташок не чуць.
5. Багато слів написано пером.
6. Сухе надвечір'я.

5. Моделювання (спілкування державною мовою). Перебудуйте двоскладні речення на односкладні безособові.

1. Сонце залило галявину. (Сонцем залито галявину). 2. На подвір'ї запахла скошена трава. (На подвір'ї запахло скошеною травою). 3 Вітер дихнув з даліни. (Вітерцем дихнуло з даліни). 4. Від річки війнула прохолода. (Від річки війнуло прохолодою). 5. Ми дихаємо вільно й легко. (Дихається вільно й легко). 6. Ми маємо вирушати далі. (Час (треба) нам вирушати далі).

IV. Систематизація й узагальнення вивченого

Завдання для самоперевірки. Виконайте тестові завдання.

1. Укажіть односкладне речення.

Й На полі одразу зчинився галас.

К Я йшов все далі й далі в глибину лісів.

Л У тихій радості – журбі вклонявся вечір дневі.

М Не люблю осінньої ночі.

2. Односкладне речення з головним членом – підметом – це:

Ж безособове речення;

З узагальнено-особове;

И називне речення;

І означено-особове.

3. Визначте тип односкладного речення.

Пахло прив'ялим полином.

Т Неозначено-особове;

У узагальнено-особове;

Ф означено-особове;

Х безособове.

4. Односкладним неозначено-особовим є речення.

А Нас зустрічають хлібом-сіллю.

Б Добре говорить, та зле робить.

В Краще не обіцяти, як слова не здержати.

Г Як привітаєшся, так і відкажуть.

5. Односкладним узагальнено-особовим є речення.

И День роботою красний.

І У ремісника золота рука.

Ї Без муки нема науки.

Й У лиху годину узнаєш вірну людину.

6. Односкладним реченням як частиною складного є речення:

Л Потім викосять трави, і піду я з вітрами.

М Гнуться клени ніжними колінами, чорну хмару сріблять голуби...

Н Рання пташка дзьобик чистить, а пізня очиці жмурить

О Над обрієм сонце звелося.

7. Односкладним називним є речення.

М За рідний край і життя віддай.

Н Минулого конем не здоженеш.

О Михайло. Свято. Оберіг.

П Серця ближнього не ранить.

Відповіді: Михайло

V. Підсумок уроку

- Про що ви дізналися на уроці?
- Назвіть види односкладних речень.
- Чи досягли ви цілей, поставлених на початку уроку?

Рефлексія.

Найцікавішим на уроці для мене було...

Найефективнішим для себе вважаю...

Найскладнішим було завдання...

Ще варто попрацювати над...

Учитель. Отже, ви сьогодні на уроці ознайомилися з односкладними реченнями, а також показали, як ви любите Батьківщину.

Ви – часточка великого народу, чим я по-справжньому пишаюся. Треба завжди пам'ятати, що Україна – це наш рідний дім. Тільки тут ви можете дихати справді на повні груди, жити на повну силу. Ми повинні робити все, щоб наша Україна процвітала.

VI. Домашнє завдання

1. Вивчити теоретичний матеріал за таблицями.
2. Виписати 7 односкладних речень з підручника української літератури.

Отже, підсумовуючи викладений матеріал, можемо впевнено зазначити, що за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу учні вміють виділяти односкладні речення з-поміж інших видів речень; відрізняють односкладні речення від двоскладних; визначають типи односкладних речень; використовують різні за будовою речення у власному мовленні.